

РАЇНЬОМОДЕРНІ «ГІБРИДНІ» ТЕХНОЛОГІЇ: З ПРАКТИКИ МОСКОВСЬКОЇ АГРЕСІЇ ЩОДО УКРАЇНИ 50-х – 60-х рр. XVII ст.

ГАЗІН ВОЛОДИМИР
(Кам'янець-Подільський)

Сьогодні дедалі більше усвідомлюємо, що війна як надзвичайно складне суспільно-політичне явище, пов'язане з розв'язанням різного роду суперечностей між державами, національними й соціальними групами, аж ніяк не може обмежуватися лише конфліктом із застосуванням зброї тощо. Власне збройне протистояння є лише однією зі складових війни. Частіше всього арсенал засобів є значно ширшим та охоплює різні сфери суспільних відносин. Відтак, сьогодні маємо такі визначення як економічна війна, інформаційна війна, дипломатична війна тощо. Останнім часом у зв'язку з російською агресією стосовно України у вжитку з'явився термін «гібридна війна».

Сам термін «гібридна війна» походить від латинського «*hybrida*» (перемішування) й означає війну, в ході якої відбувається поєднання принципово різних типів та способів ведення війни (використання традиційних форм війни, кібервійни, організованої злочинності, організація іррегулярних конфліктів, тероризм тощо), які скоординовано застосовуються задля досягнення основних цілей.

Якщо говорити власне про складові гібридної війни, то це: створення внутрішніх суспільних протиріч через пропаганду з її переходом у інформаційну війну; створення економічних проблем через економічне протистояння з переходом в економічну війну та протидію зв'язкам країни-жертви з сусідніми країнами; підтримка сепаратизму та тероризму аж до актів державного тероризму; побудова псевдодержавних утворень як гібридного ідеал-проекту державотворення; сприяння створенню нерегулярних збройних формувань (повстанців, партизан та ін.) та їх оснащення. Окрім цього, гібридна війна може включати залучення

у конфлікт на своєму боці третіх країн. Врешті, на певному етапі гібридна війна може набути й форми неприхованої відкритої повномасштабної військової агресії.

Виходячи з таких її складових, як інформаційна та кібервійна, «гібридна війна» бачиться виключно феноменом XXI ст. Однак є підстави вважати, що нинішня «гібридна війна» Кремля сягає своїм корінням у 50-ті роки XVII ст., коли антиукраїнська політика Московського царства виявилася в різних формах тиску (політичного, економічного, адміністративного, силового тощо), активізації агентури, підбурюванні антиурядових настроїв з метою дестабілізації внутрішньої ситуації та створення негативного міжнародного іміджу української влади тощо. Кінцева мета всіх цих заходів була одна: знищення державності України.

Дії Москви можна розглядати як фактичний початок тодішнього формату «гібридної війни» з метою поступового знищення української державності та включення українських земель до складу Московії. Війна виявилася не тільки у воєнних діях (відкрита повномасштабна агресія розпочалася у 1658 р.), а й у спробах ревізії Переяславсько-московського договору 1654 р., у тиску на гетьманський уряд з метою запровадження воєводського управління в українських містах, розгортанні антигетьманської агітаційно-пропагандистської кампанії, розпалюванні внутрішньоукраїнських суперечностей, для чого використовувалися соціальні протиріччя, владні амбіції окремих представників козацької старшини, опозиційність до гетьмана Запоріжжя тощо. Ці жорсткі «братські обійми» вкупі з воєнним примусом і надалі були засобами створення обширної Російської імперії.